

PROGRAMA QUALITAS (Eix B)

INFORME ANUAL DEL PLA DE MILLORA DELS ENSENYAMENTS DEL DEPARTAMENT D'URBANISME I ORDENACIÓ DEL TERRITORI PEL PERÍODE 2008-2010.

INFORME DE SEGUIMENT ANY 2009

D'acord amb el Pla de Treball, durant l'any 2009 la Comissió de Qualitat s'ha reunit en dues ocasions per avaluar els corresponents semestres acadèmics. El febrer de 2009 es va reunir per avaluar el primer semestre del curs 2008-09 i el novembre de 2009 es va reunir per avaluar el segon semestre de l'esmentat curs.

Secció Barcelona-Tardes

La reunió de febrer de 2009 es va centrar en les assignatures troncal d'urbanística impartides en la secció de Barcelona Tardes, que són les següents:

Urbanística I: Introducció a l'anàlisi de la ciutat

Urbanística III: el projecte viari

Urbanística IV: el projecte residencial

Urbanística V: estructura urbana

Urbanística VI: el projecte urbà

L'assignatura d'Urbanística II, d'introducció a l'anàlisi del territori, no s'imparteix durant el primer quadrimestre.

La reunió va conduir a les següents reflexions i decisions per a la millora dels ensenyaments al DUOT:

- Seguint l'objectiu de considerar l'harmonització de qualificacions entre les diferents assignatures troncal d'urbanisme que imparteix el Departament es varen comparar les corbes de Gauss de les sis assignatures troncal de la secció de tardes.

Urbanística IV apareix com l'assignatura amb una mitja més baixa, amb un nombre clarament superior a la resta de suspesos amb notes molt baixes (que corresponen a alumnes que no han acabat al semestre degut a l'alta exigència del curs), i un nombre de notes superiors al sis també de les més baixes.

A l'altre extrem, Urbanística V (seguit de prop per Urbanística III) és l'assignatura amb un percentatge de notes altes (superiors al 6, i la majoria d'elles notables) més elevat, proper al 80% dels alumnes matriculats.

Urbanística VI és una assignatura que presenta alhora un nombre important d'alumnes suspesos i de notes superiors al 6, entre elles nombrosos notables i excel·lents.

Urbanística I i Urbanística III són les assignatures que presenten una corba de Gauss més centrada, amb un mitjana una mica per sota del 6 en el cas de la primera i una mica per sobre en el cas de la segona. La corba d'Urbanística III és la que s'apropa més a la corba mitjana de les diverses assignatures.

La Comissió de Qualitat decideix que, sense procedir a una harmonització efectiva de notes, la corba mitjana de les diverses assignatures comparades en aquesta reunió (amb pocs suspesos, una mitja centrada al voltant del sis, però diferenciant notes altes) servirà de referència per a les assignatures troncal de la secció de tardes. Es proposa per a la següent reunió de la Comissió de Qualitat realitzar el mateix exercici comparatiu amb les assignatures troncal de la secció de Matins i del Vallès.

Pel que fa a les accions concretes a pendre,

- Es proposa reforçar la bibliografia bàsica en les assignatures troncal. És important que cada assignatura serveixi per situar uns llibres seminals de la disciplina, a l'igual que alguns projectes i figures destacades. Es proposa elaborar un quadre en el qual s'estableixin aquests llibres, projectes i figures que s'haurien d'abordar al llarg de les diverses assignatures troncal d'urbanística, sense que es repetissin entre elles.
- S'aborda també el tema de les absències a les classes teòriques i la manera de fomentar l'assistència. Es considera el pes que tenen diversos factors: el fet que l'avaluació de l'assignatura contingui o no un examen sobre els continguts de les classes teòriques, la participació de professors convidats que aporten visions singulars externes o la vinculació entre el programa teòric i els exercicis proposats en el taller.

- També es considera la importància de fomentar la col·laboració entre alumnes, per exemple, a través de correccions participatives. En diverses assignatures es fan ja posades en comú mitjançant la projecció en *powerpoint* dels treballs dels alumnes, i en alguns casos es proposa que els alumnes es qualifiquin els treballs entre ells, la qual cosa dóna lloc a debats interessants sobre el seu contingut.
- Pel que fa a les eines docents, es valora positivament que, si bé la majoria de treballs es realitzen ja en ordinador, en algunes assignatures com ara Urbanística I o Urbanística III es mantingui l'elaboració de plànols dibuixats a mà. També es valora positivament el treball puntual amb maquetes que es realitza en algunes assignatures, com Urbanística V.
- S'apunta la possibilitat, ja explorada en alguns cursos anteriors, de vincular els tallers d'urbanística amb els d'altres assignatures troncales del grau d'Arquitectura (bàsicament els tallers de projectes arquitectònics), amb l'objectiu de reduir la càrrega de treball de l'alumne (si bé, perquè això sigui efectiu, requereix una sòlida coordinació prèvia dels tallers).
- En l'àmbit de consideracions particulars sobre algunes de les assignatures es fan les següents reflexions (s'adjunta un informe més detallat per assignatura d'acord amb els criteris de valoració acordats per la Comissió de Qualitat, elaborat per Estanislau Roca, cap de la secció de tardes).
 - Urbanística I: es proposa ajustar millor el temps dedicat als exercicis plantejats i reduir-ne un (de fet, durant aquest quadrimestre, no es va tenir temps de fer el darrer exercici). Es proposa també fer més correccions conjuntes entre els diferents grups de taller ja que el debat entre professors enriqueix molt. En els tallers, la presentació i explicació dels exercicis s'hauria de vincular al màxim a les sessions teòriques.
 - Urbanística III: el seu responsable comenta alguns ajustos que es plantegen en un programa teòric molts consolidat des de fa anys: introduir en el tema de la integració del viari una classe més instrumental, realitzada per exemple per un biòleg, o recuperar algunes sessions sobre temes com ara estratègies de mobilitat, peatonalització de centres històrics o estudi de les visuals des de l'espai viari (verificant bé prèviament de quina manera aquests temes ja s'aborden en d'altres assignatures). La Comissió de Qualitat ressalta la importància que en una assignatura que pot ser tant tècnica com la del projecte viari, s'enfoqui des de la visió que l'arquitecte pot

aportar al disseny i integració del viari, aprofitant la bona experiència de la ciutat de Barcelona en aquest camp i potenciant al màxim el pes del taller dins l'assignatura.

- Urbanística IV: en aquesta assignatura, si bé els tallers no han estat conjunts, els exercicis plantejats sí que s'han coordinat amb l'assignatura de Projectes Arquitectònics del mateix curs. L'assignatura utilitza assíduament la Intranet docent, per compartir la major part de material del curs (exercicis, dossiers de referència, cartografia, classes teòriques...). L'ús de models urbanístics de referència juga un paper important en aquesta assignatura. Destaca la combinació del treball individual (els treballs finals es defensen personalment), amb el treball col·lectiu (en l'elaboració dels anàlisis, en maquetes de grup o en les correccions col·lectives de tots els alumnes del curs). És una assignatura en què un nombre important d'alumnes deixa el curs a la meitat i en què cal reflexionar també sobre la progressiva disminució a l'assistència a les sessions teòriques a mesura que avança el curs.
- Urbanística V: en aquesta assignatura cal ressaltar que, al costat de l'estructura habitual dels cursos en què es combina un programa de sessions teòriques i un taller amb exercici pràctics, es realitza també un treball de recerca, que d'alguna manera acostava l'ensenyament als criteris de Bolonya. Els resultats dels treballs d'anàlisi del taller així com dels treballs de recerca són globalment força satisfactoris; en canvi, els treballs de proposta finals resulten encara un mica esquemàtics.
- Urbanística VI: una de les singularitats d'aquesta assignatura és que dona una gran preeminència al taller, al voltant del qual es conceben les sessions teòriques. A part d'unes primeres lliçons més conceptuals sobre el projecte urbà, el curs destaca per la realització de conferències convidades vinculades al taller, ja sigui sobre el lloc on es treballa (en aquest semestre la reforma de la plaça de les Glòries a Barcelona), o sobre els temes més pertinents a la problemàtica abordada (per exemple, la mobilitat urbana, la intermodalitat o les arquitectures emergents en el cas de Glòries). El curs també fa un esforç important de divulgació dels treballs resultants, de vegades en forma de dossier col·lectiu que es penja a Internet, i de vegades en forma de llibre, com el dedicat als treballs del curs anterior sobre el Campus Sud, que combina diverses articles teòrics, la presentació de

projectes de referència i propostes comentades dels exercicis (l'elaboració d'aquesta publicació ha rebut el Premi Europeu d'Excel·lència Docent).

- Atès que l'any 2009 és l'Any Cerdà en ocasió del 150è aniversari del Pla de l'Eixample de Barcelona, els treballs de taller de les diverses assignatures troncales d'urbanística s'han vinculat a aquest teixit urbà.

Secció Vallès

Fora de la valoració de les assignatures troncales en la secció de Tardes, la secció del Vallès presenta un model d'enquesta d'avaluació qualitativa realitzat en una de les assignatures.

Un cop recollida l'enquesta, se'n fa una presentació als estudiants dels resultats de la mateixa, en base a l'elaboració d'un full resum que conté els objectius proposats i els que introdueixen els estudiants, explicació del mètode docent, per segon cop, precisant la forma didàctica de procediment. De l'enquesta se'n deriva també la invitació a un parell de professionals que han estat invitats a presentar la seva experiència concreta en la concepció i gestió de 'projectes de ciutat'.

A la meitat de curs es realitza una nova enquesta on es verifica el nivell de satisfacció dels objectius plantejats.

Pel que fa al reforç de la bibliografia bàsica i a la millora dels canals de comunicació de les assignatures a la secció del Vallès, s'han pres les següents mesures:

- S'ha obert i desplegat el contingut informatiu d'una plana web on es sistematitzen les aportacions teòriques a més de les referències sobre experiències de planejament i projecte (tenint en compte que la naturalesa de l'assignatura necessita més referents concrets que bibliografies).
- En cada classe s'aporta bibliografia específica sobre el tema tractat que no consta en la bibliografia general.
- En el programa del curs i en la plana web es lliuren bibliografies temàtiques generals sobre el marc urbanístic o sobre el context territorial de Barcelona (més proper) i Catalunya com a marc general.
- El contingut de les classes, de les presentacions i exercicis dels estudiants, així com altra informació útil es facilita en la plana web de l'assignatura i en un box de gestió de la documentació del curs a disposició dels estudiants.

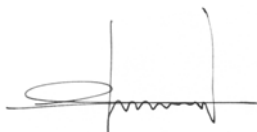
- Es passa alguns vídeos d'interès per tal de promoure una reflexió i comprensió dinàmica del 'projecte de ciutat' (tema central de l'assignatura) en el desenvolupament del curs.

Pel que fa a la promoció de l'assistència a classe, Es realitza periòdicament un control d'assistència mitjançant la signatura dels estudiants, atesa la condició específica sobre avaluació presentada en la Guia docent i en el programa de l'assignatura.

A més, es presenta al final de cada classe el tema de la pròxima sessió per tal de crear els vincles en l'argument i l'interès del mateix a desenvolupar en la sessió.

Com a objectius sobre els que continuar treballant l'any 2010 es considera l'esborrany dels nous Plans d'Estudis, en què el Departament d'Urbanisme seguiria participant en assignatures troncales durant els tres (ETSAB) i quatre (ETSAV) cursos centrals, col·laborant eventualment en l'assignatura introductòria del primer curs sobre història de la ciutat, i preparant un nou curs d'especialització de cara al cinquè any. La Comissió de Qualitat fa la consideració que cal aprofitar l'avinentsa del canvi de Plans d'Estudis per reflexionar sobre la presència de noves temàtiques (també en termes dels descriptors que apareixen en les guies docents) en l'ensenyament de la Urbanística dins la carrera d'Arquitectura (per exemple, pel que fa la mobilitat, a la comprensió i ordenació del territori, a l'ecologia urbana...).

Barcelona, 27 de novembre de 2009

Adolf Sotoca Garcia
Secretari Acadèmic del DUOT

PROGRAMA QUALITAS (Eix B)

INFORME ANUAL DEL PLA DE MILLORA DELS ENSENYAMENTS DEL DEPARTAMENT
D'URBANISME I ORDENACIÓ DEL TERRITORI PEL PERÍODE 2008-2010**ADDENDA****ACCIONS DESTINADES A LA VALORACIÓ EXTERNA DE LA QUALITAT DELS
ENSENYAMENTS AL DUOT**

D'acord amb els compromisos adquirits en sessió de l'11 de novembre de 2008 per la Comissió de Qualitat del DUOT, es detallen el seguit d'accions encaminades a garantir l'avaluació externa del Departament.

1. Nomenament dels membres de la Comissió Externa Avaluadora

Es designen com a membres de la Comissió els següents:

José Luis Gómez Ordóñez,

Enginyer de Camins Canals i Ports per la Universitat Politècnica de Madrid. Doctor per la Universitat Politècnica de Catalunya. Catedràtic d'Urbanisme a la Universitat de Granada, amb docència a les escoles de Camins i Arquitectura.

José Juan González Cebrià

Doctor Arquitecte, catedràtic d'Urbanisme i Ordenació del Territori a la Universitat de la Corunya i ex-director de l'Escola Superior d'Arquitectura de la Corunya.

2. Punts d'avaluació

Els indicadors que permetran avaluar a la comissió externa la qualitat dels estudis impartits pel DUOT seran:

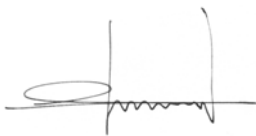
- Programa docent i coherència de les assignatures troncales per a cadascuna de les tres seccions del Departament.
- Programa específic i oportunitat de les assignatures optatives ofertades pel Departament.

- Valoració del nombre de matriculats per a les assignatures optatives i de lliure elecció ofertades pel Departament.
- Publicacions, exposicions, conferències i programes publicats, produïts com a material addicional de les diverses assignatures ofertades pel Departament.
- Bibliografia bàsica i complementària per a les assignatures troncales de cadascuna de les seccions.
- Accions encaminades a la participació activa dels estudiants en les sessions de les assignatures.
- Ús d'instrumental tecnològic en la presentació dels treballs i en la gestió de la informació.
- Valoració dels estudiants.

3. Documentació a aportar per tal de possibilitar l'avaluació externa:

- Programes per seccions de les assignatures troncales impartides pel departament, segons format homogeneïtzat i estandarditzat
- Programes de les assignatures optatives ofertades pel departament, segons format homogeneïtzat i estandarditzat.
- Material docent addicional produït com a resultat de la transferència entre recerca i docència (publicacions, exposicions, etc.)
- Bibliografia bàsica, per seccions, de les assignatures troncales impartides pel departament, segons format homogeneïtzat i seguint els criteris de la JCR.
- Un mínim de dos planes web destinades a la participació interactiva i la difusió dels continguts docents .
- Informe de les qualificacions dels estudiants per a cadascuna de les assignatures troncales impartides pel Departament.
- Informe de les enquestes distribuïdes als estudiants, en el qual es posi en relació la valoració de cadascuna de les assignatures amb la valoració total del departament i de les dues escoles en les quals el departament imparteix docència.

Barcelona, 28 de desembre de 2009

Adolf Sotoca Garcia
Secretari Acadèmic del DUOT